„כל סימני־השאלה נמחקו." אמר רבין. האמנם?

טריפ לא-נורקלי

הוא בחור יוצא־מן־הכלל. מוכשר, משכיל, יפה־תואר. **אוזם יש לו תקופות של שיא ותקופות של שפל, והמעבר ביניהן חד ופיתאומי.**

בתקופות־השפל הוא חורש באפר את האדמה. החיים נראים לו שחורים משחור. שום דבר אינו מצליח, שום מאמץ אינו כדאי. אין תכלית לחיים ואין טעם למעשה. הכל אבוד ממילא. מוטב להתאבד, או לברוח אל אי בודד.

בתקופות השיא הוא חורש באפו את העננים. החיים נהדרים. אין גבול ליכולתו. הוא מסוגל לכל, והמיכשולים אך מגבירים את יכולתו. הוא יכול לכבוש כוכב אחר, להציל את האנושות. הכל.

כשרואים אותו בתקופה השחורה, קשה להאמין שאך אמש עמד במרכז החברה, שופע הומור, מבריק בחידודי־לשון, משגע את הנשים ומקסים את הגברים.

כשרואים אותו בתקופה הוורודה, קשה להאמין שזהו אותו אדם שאך הבוקר ביקש לשלוח יד בנפשו.

המעבר ממצב־רוח אחד לשני הוא מדהים. הוא אורך כמה דקות בילבד. הוא נעשה באמצעות זריקה קטנה של סם.

כי הוא נארקומן.

■ ■ ■

עדה עד דעתי, בשבוע שעבר, שעם ישראל כולו דומה לאיש זה.

העם הזה הוא נארקומן. אך הסם שהו אינו חומר כימי, אלא פעולת־קומנדו מוצלחת.

במשך שנתיים ויותר, מאז מילחמת יום־הכיפורים, סבל מכל הסימפטומים המהרידים של גמילה־מאונס. הוא לא קיבל את הסם שלו.

זה היה נורא. לא היה חשק להתאמץ. לא היתה תוחלת לחיים. הכל היה רע, הכל נידון לכליון. מי אנחנו ומה אנחנו? הזמן פועל לרעתנו. לעולם לא יהיה שלום. מה נשמע בברוקלין או בקופנהאגן?

ולפתע, זריקה אחת — והנה זהו עם אחר.

דפקנו אותם! הערבים הם אפסים, הכושים אבק־אדם. אנחנו יכולים להגיע לכל מקום, להלום בכל אדם, לגדוע כל יד, לקצץ כל ראש. אנחנו סופרמנים, כל־יכולים. עימנו אל, וגם הוא מייותר. כל הפיקפוקים היו שטויות, דברי הבל ורעות־רוח. אין לנו בעיות. העולם כולו נגדנו, אבל לנו לא איכפת. אנחנו מצפצפים. אנחנו עם־סגולה. תן לנו עשרים בחורים ומטוס הרקולס, ואנחנו נרים את העולם.

במכה אחת עלינו ממוראל של 10 מעלות למוראל של 95 מעלות, בסולם של 100.

■ ■ ■

מי שזא קפץ משימחה בשש בבוקר, באותו יום ראשון, אינו נורמלי. השימחה היתה ספונטאנטית, טיבעית, בריאה. המתח פג, החיים ניצלו, האפתעה היתה מוחלטת.

תדמיתנו בעולם השתפרה בן־רגע. מי שעבר באותו בוקר את ביקורת־הגבולות בארץ כלשהי, שמח שהוא מחזיק בידו דרכון הנושא את המילים „מדינת ישראל", ושיש לו חלק בתחילה.

אך השימחה הטבעית היתה צריכה לפוג בהדרגה, וההגיון הבריא היה צריך לשבץ את המאורע המדהים והמרגש בפרספקטיבה הנכונה שלו.

אוזם הדבר הזה לא קרה, זא באותו יום וזא באותו שבוע. עם ישראל נמצא בטריפ זא־נורמלי, וזא היה לו כל חשק לחזור לקרקע המציאות.

מכשירי־השילטון, כלי־התיקשורת וגם סתם אנשים טובים פעלו בכל כוחם כדי להאריך את הטריפ ולמנוע את ההתפכחות.

וגם זה טיבעי. הם ידעו שממוראל של 95 מעלות לא יירד הציבור לרמת־מוראל סבירה וקבועה כביומים כתיקונם, נאמר של 70 או 60 מעלות. הירידה, כאשר תבוא, תהיה שוב ל־10 מעלות.

■ ■ ■

מה הכיכה פעולת אנטבה, ומה היא לא הוכיחה? היא הוכיחה כי יש בכוחה של ממשלת־ישראל, ביולי 1976, להחליט על פעולת־קומנדו עוצרת־נשימה, במרחקים, תוך קבלת סיכונים מחרידים.

(אפשר להעלות על הדעת לפחות עשר אפשרויות, שלא היו כלל תלויות בנו, ושכל אחת מהן היתה מכשילה את המיבצע על הקרקע, תוך אבידות לחטופים ולמשחררים שמוטב לא להעלותן כלל על הדעת.)

היא הוכיחה כי עומדים לרשות המדינה מפקדים וחיילים אמיצים, בעלי־תושייה ונחושי־החלטה, המסוגלים לבצע פעולת־קומנדו נועזת וחד־פעמית בתנאים הקשים ביותר.

כך זה הוכח. וזה הרכה מאד.
אכל לא הוכח שום דכר מעכר לזה.

לא הוכח שיש בידי ממשלת ישראל פיתרון לבעיות הגורליות של הסיכסוך הישראלי־ערבי והסיכסוך הישראלי־פלסטיני.

לא הוכח שיש לה פיתרון לבעיות הממאירות של הכלכלה, ולסכנות החמורות המאיימות על החברה הישראלית מבפנים.

לא הוכח שיש תחייה תרבותית או התחדשות רוחנית.

לא הוכח אפילו שחל שיפור במישור הצבאי הסדיר מבחינת מיבנה הכוחות, גיבוש דוקטרינה ביטחונית סבירה ומהגיונית בדרג העליון.

קבלת־הפנים למשוחררים בלוד

הוכח שאין כמונו בעולם מכחינת היכולת לכצע פעולות־קומנדו חפרות־תקדים. אולם הי־צורך לכצע פעולות־קומנדו כאלה הוא רק חלק קטן מאד — ובוודאי לא החלק המכריע — כמילחמת־הקיום של מדינת־ישראל.

■ ■ ■

כך זה כרור לכל בר־דעת, ואחרי שיככת השימחה הראשונה זה גם נאמר ונכתב פה ושם.

על כן תמוהה שיקעתים — תמיהה ומורה מאד — אמירתו של יצחק רבין, כי המעוניין „למחקה את כל סימני־השאלה".

אילו סימני־שאלה נמחקו?

סימן־השאלה לגבי כוח־החשיבה וכושר־החידוש של הממשלה?

פעולת אנטבה, עם כל היותה כתי־רגילה מכחינות רכות, לא היתה הפעולה הראשונה מסוגה שבוצעה על־ידי מדינת־ישראל.

הממשלות הקודמות ביצעו שורה ארוכה של פעולות־קומנדו במרחקים, שכל אחת מהן היתה מדהימה ומרגשת בשעתה. השמדת המטוסים בנמל־התעופה של ביירות, הריגת המנהיגים הפלסטיניים בדירותיהם בביירות, הרמת הראדאר המצרי, נחיתת־הקומנדו במצריים — כל אלה ואחרות היו פעולות חריגות, שעוררו התפעלות ביגלל העזתן (אם־כי לא תמיד ביגלל תבונתן המדינית.)

ייתכן מאד כי פעולת־אנטבה השיגה שיא חדש מבחינת המרחק, המורכבות, הנסיבות המייוחדות והכושר המיבצעי. על כך מגיעה ברכה לכל האחראים והמשתתפים.

אכל לא היה כה שינוי כמדיניות הממי שלתית, וזא חידוש מחשכתי או מעשי. היה זה אך המשך ישיר של המדיניות הנקוטה זה־מכבר. יצחק רבין הוכיח שהוא סופר־דיין. כמו שהתלוצץ השכוע מישהו: „משה דיין חי וקיים כישראל, ושמו יצחק רבין."

אין זה פלא שדיין המקורי יוצא מכליו מרוב תיסכול.

■ ■ ■

אך מה ברכר כל שאר סימני־השאלה, המרחפים על מדיניות הממשלה ויכולתה?

בעיתונים הופיעו הרבה מודעות המכריזות כי חברה פלונית ומיפעל אלמוני תרמו כך־וכך לירות לקרן צה"ל.

יפה מאד. אכל לא ראיתי אף מודעה אחת האומרת: „כבוד לצה"ל! כעיקכות המיכצע המפואר אני מתחייב כזה לנהל ספרים ולשלם מס־אמת."

יש להניח שכמה מן התורמים הגלהבים עשו אתמול הון מעסקים שחורים, ויחזרו מחר לרמות את המדינה בעיסקי מיליונים.

שר־האוצר הופיע כמצביא בוטח בעצמו, כאילו זה עתה יצא ממטה־הפיקוד של המיבצע, וקבע כי הביקורת על מדיניותו היא בחזקת „בירבורים".

האם מיבצע־אנטבה עצר במשהו את ההידרדרות הכלכלית שתגיע — לדעת רוב המומחים — לממדים של שואה במחצית השניה של 1977? האם נפרק מוקש־הענק, המונה מתחת ליסודות החברה הישראלית, וממשיך לתקתק לקראת התפוצצות נוראה? האם חזר המנגנון הממשלתי העייף לתפקד?

האם נעצר התהליך לקראת התהוות סוריה־רבתי מ־שלושה עברים של ישראל, בעזרתה הפעילה של ממשלת־ישראל? האם התקרבנו כהוא־זה לפיתרון הבעייה הפלסטינית, העלולה לקבל כיוון חדש — ואף מסוכן יותר — בעיקבות המאורעות בלבנון?

כל סימני־השאלה נשארו כשהיו, ואני משוכנע כי הדבר ברור לחלוטין גם ליצחק רבין עצמו.

הוא פשוט ביקש לנצל את ההצלחה כדי לבצר את מעמדה של הממשלה, ולהחליש את הביקורת החמורה המלווה אותה. זה לגיטימי בהחלט. אך זה גם מסוכן מאד.

כי יצחק רבין מזריק שוב לזרוע המדינה סם משכר. **במקום המוראל האמיתי, הקבוע, היציב, בא המוראל השאוב ממזרק.**

■ ■ ■

אני יורע מה רצה להשיג ודיע חדאי, כאשר תיכנן את הטיפת־המטוס ושיגר את האנשים לבצעה.

אם רצה הערער את המוראל של ישראל, לחשוף לה את חולשתה והרחיב את הבקיעים בה, הוא השיג בדיוק את החיוף.

הוא נתן לישראל את הדבר האחד שהיא השתוקקה לו מאז מילחמת יום־הכיפורים: זריקה חזקה של פעולת־קומנדו.

בשפת הנארקומנים: ישראל קיבלה FIX.

לא היתה זאת רק מתנה אישית ליצחק רבין, שהפעולה חיזקה את מעמדו עד ללא־הכר. היתה זו מתנה לכל המדינה, שיצאה מדיכאונה והרקיעה שחקים על כנפי הרקולס.

אולם מתנה זו עלולה להיות בעוכרי המדינה, אם תצא הטריפ ממושך, שכן תשכח את המציאות ותפליג בחזיונות־פי.

הטריפ הלא־נורמלי שהחל ביוני 1967 ונסתיים ביום־הכיפורים של 1973, חייב לשמש אזהרה.

איננו זקוקים לטריפים. אנו זקוקים הנמיזה מן החתמכרות.

עלינו להינזר מהתקפות־הדיכאון ומתחושת־הסופרמנים. עלינו לסגל לעצמנו גישה לאומית שקולה, בלתי־רגשנית, מפוכחת וצלולה. עלינו לסגל לעצמנו את הכושר להתמודד עם הבעיות האמיתיות שלנו, לראות אותן בעין פקוחה, ולחפש להן פיתרונות סבירים — גם כשהם מכאיבים מ־בחינה גופנית ורוחנית.

נכון, נעים יותר להתחמק מזה, ולהפליג בטריפ. **אכל אחרי כל טריפ כאה יקיצה מרה.**